

FIȘA DISCIPLINEI: *TEOLOGIE LITURGICĂ*

1. Date despre program

1.1 Instituția de învățământ superior	Universitatea Babeș-Bolyai
1.2 Facultatea	Facultatea de Teologie Greco-Catolică
1.3 Departamentul	Blaj
1.4 Domeniul de studii	Teologie
1.5 Ciclul de studii	Licență
1.6 Programul de studiu / Calificarea	Teologie pastorală

2. Date despre disciplină

2.1 Denumirea disciplinei	KLR0119 Teologie liturgică						
2.2 Titularul activităților de curs	Pr. drd. Ioan FĂRCAȘ						
2.3 Titularul activităților de seminar	Pr. drd. Ioan FĂRCAȘ						
2.4 Anul de studiu	IV	2.5 Semestrul	VIII	2.6. Tipul de evaluare	Col.	2.7 Regimul disciplinei	DS

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1 Număr de ore pe săptămână	2	Din care: 3.2 curs	2	3.3 seminar/laborator	0
3.4 Total ore din planul de învățământ	28	Din care: 3.5 curs	28	3.6 seminar/laborator	0
Distribuția fondului de timp:					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					28
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					10
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					10
Tutoriat					6
Examinări					4
Alte activități:					0
3.7 Total ore studiu individual	58				
3.8 Total ore pe semestru	100				
3.9 Numărul de credite	4				

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1 de curriculum	•
4.2 de competențe	•

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1 De desfășurare a cursului	•
5.2 De desfășurare a seminarului/laboratorului	•

6. Competențele specifice acumulate

Competențe profesionale	<p>Cursul de Teologie liturgică oferă competențe teoretice dar cu răsfrângeri practice absolvenților așa încât aceștia devină buni liturgiști cunoscători ai rânduielilor bisericești.</p> <p>Studentii vor trebui să poată rezolva chestiuni care țin de cadrul general al liturgiei Bisericii dar și chestiuni punctuale de amănunt.</p>
Competențe transversale	Pe baza informațiilor dobândite pe parcursul semestrului studenții vor fi capabili să redacteze un referat, respectiv o lucrare de licență sau disertația de masterat.

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	dobândirea abilității de a cunoaște lumea liturgică
7.2 Obiectivele specifice	<p>Cursul de Teologie Liturgică, situat în ultimul an de studiu întrucât pregătește studenții la teoria și practica liturgică, și-a dobândit un loc necesar și de o importanță stringentă în cadrul cursurilor de la Facultățile de Teologie în lumea universitară modernă. Menirea cursului opțional de Teologie liturgică este introducerea studentului în noțiunile generale și fundamentale de liturgică. Se pornește de la o prezentare generală a Tradițiilor liturgice Orientale ale Bisericii, trecându-se treptat spre studiul în detaliu a Tradiției bizantine. Linia directoare în desfășurarea cursului va fi modelată în funcție de structura Anului liturgic, din care se va scoate în evidență aspectele particulare privitoare la Oficiile liturgice și la Sărbătorile din decursul anului. Scopul final urmărit de curs este acela de oferi studentului o viziune generală care să-l ajute în vederea cunoașterii și înțelegerii Teologie liturgice autentice.</p> <p>Seminarul merge în mod paralel cu cursul de Teologie Liturgică având drept scop implicarea practică a studentului care va fi ținut să pregătească elaborate scrise, în funcție de indicațiile date de cadrul didactic, despre aspecte ale liturgicii greco-catolice.</p> <p>În urma însușirii cunoștințelor teoretice pe care studentul în teologie le va acumula în cadrul cursului de Teologie Liturgică, va avea capacitatea de a înțelege și exercita funcțiunile liturgice ale Bisericii.</p>

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
<p>Curs 1: <u>Introducere în Teologia Liturgică</u>. Bisericile Orientale: Unitate în diversitate. Vechile Biserici Orientale.</p> <p><i>Discuții I:</i> Lecție introductivă: Inițierea studentului în modalitatea metodologică după care va trebui să elaboreze lucrările scrise. Se va face prezentarea bibliografiei de baza asemenea celei opționale, specificând cu exactitate părțile care vor trebui consultate de către student.</p>	Curs interactiv	

<p>Temă de elaborat pentru proxima întâlnire: Bisericele și familiile liturgice Orientale, nașterea și evoluția lor.</p>		
<p>Curs 2: <u>Biserica de Tradiție Bizantină:</u> Scurt istoric. Statutul actual al Bisericilor Orientale Bizantine. Rolul Bisericilor Bizantine din comuniunea catolică. <i>Discuții:</i> Tema: Biserica de Tradiție Bizantină, element indispensabil pentru catolicitatea Bisericii.</p>		
<p>Curs 3: <u>Liturgia Bisericii:</u> Sensul noțiunii de liturgie. Definiția noțiunii de liturgie. Conceptul integral al termenului liturgie. Puncte de vedere diverse asupra noțiunii de liturgie. <i>Discuții:</i> Tema: Liturgia creștină, expresie sensibilă a credinței Bisericii.</p>		
<p>Curs 4: <u>Liturgia și Tradițiile liturgice Orientale:</u> Geneza și evoluția Tradițiilor liturgice Orientale: Epoca antică – Faza actuală. Familiile anaforice Orientale. <i>Discuții:</i> Tema: Liturgiile orientale, continuitatea apostolică neîntreruptă până în prezent.</p>		
<p>Curs 5: <u>Liturgia Bizantină:</u> Originea Liturgiei bizantine. Caracteristici specifice. Contribuția patristică la formarea Liturgiei bizantine. “Lex orandi”-ul bizantin. Autoritatea Liturgiei Bizantine. <i>Discuții:</i> Tema: Liturgia bizantină, normă de credință pentru teologia Bisericii (“Lex orandi, lex credendi”).</p>		
<p>Curs 6: <u>Oficiile liturgice bizantine:</u> Formarea Oficiilor liturgice bizantine. Teologia și structura oficiilor liturgice bizantine: Vecernia, Dupăcinarul, Miezuopterul, Utrenia, Orele și Miezoarele canonice, Tipicele, Oficiul mesei. Cărțile liturgice bizantine. <i>Discuții:</i> Tema: Elementele fundamentale comune ale oficiilor liturgice bizantine. Studiu structural comparativ.</p>		
<p>Curs 7: <u>Anul liturgic Bizantin:</u> Problematika calendarului liturgic. Reforma calendarului liturgic. Diferitele calendare in uzul Bisericilor bizantine. Ciclul sărbătorilor mobile – Presentare globală. Ciclul sărbătorilor fixe – Presentare globală. Sărbătoarea Paștilor. Centralitatea sărbătorii pascale. <i>Discuții:</i> Tema: Calendarul liturgic, nașterea, evoluția și schimbările majore survenite de-alungul timpului.</p>		
<p>Curs 8: <u>Perioada Triodului I:</u> Teologia perioadei pregătitoare: necesitatea postului. Postul Mare. Săptămânile premergătoare Postului Mare: Duminica Vameșului și a Fariseului; Duminica Fiului Risipitor; Duminica Înfricoșatei judecăți; Duminica Izgonirii lui Adam din Rai. <i>Discuții:</i> Tema: Perioada Triodului, timp de pregătire spirituală profundă pentru sărbătoarea pascală.</p>		
<p>Curs 9: <u>Perioada Triodului II:</u> Postul Mare. Teologia Postului Mare. Duminica Dreptei credințe. Duminica Paraliticului. Duminica Crucii. Duminica Lunaticului. Canonul Sfântului Andrei Cretanul. Sâmbăta Acatistului. Duminica mariei Egipteanca. Duminica Floriilor. <i>Discuții:</i> Tema: Postul cel Mare, originea, motivația teologică și roadele sale spirituale în viața creștinului.</p>		
<p>Curs 10: <u>Săptămâna Mare:</u> Săptămâna Mare. Spălarea picioarelor și Institutirea Euharistiei; Agonia din Gradina Ghetsemani; Aspecte teologice ale patimilor: Judecata; Maria la poalele Crucii; Puterile întinericului; Tălharii cei împreună răstigniți; Punerea în mormânt și coborârea la Iad.</p>		

<u>Discuții:</u> Tema: Liturgia săptămânii Mari, re-prezentarea teologică a credinciosului în trăirea evenimentelor legate de Patimile Domnului		
Curs 11: <u>Sărbătoarea Paștilor:</u> Teologia Paștilor. Învierea Domnului și nimicirea păcatelor; Arătarea Domnului. <u>Discuții:</u> Tema: Teologia misterului pascal reflectată prin Liturgia Învierii Domnului.		
Curs 12: <u>Perioada Penticostarului:</u> Referințe istorice asupra genezei și evoluției perioadei post-pascale. Teologia perioadei post-pascale. Săptămâna Luminată. Duminica Tomii. Duminica Femeilor Mirofore. Duminica Paralicului. Duminica Samarincei. Duminica Orbului din naștere. Duminica Sfinților Părinți. Sâmbăta morților. Duminica Cincizecimii. Duminica Tuturor Sfinților. <u>Discuții:</u> Tema: Perioada Penticostarului privită teologic ca și o prelungire festivă a sărbătorii Învierii Domnului.		
Curs 13: <u>Sărbătorile Împărătești fixe:</u> Geneza și evoluția Sărbătorilor Împărătești fixe. Indictul. Duminica dinaintea Înălțării Sfintei Cruci. Înălțarea Sfintei Cruci. Duminica dinaintea sărbătorii Nașterii Domnului. Nașterea Domnului. Tăierea împrejur. Botezul Domnului și Epifania. Întâmpinarea Domnului. Schimbarea la Față a Domnului. Duminicile de peste An. <u>Discuții:</u> Tema: Centralitatea sărbătorii Învierii Domnului reflectată în teologia Sărbătorilor Împărătești cu dată fixă.		
Curs 14: <u>Ciclul Bizantin al sărbătorilor sfinților:</u> Geneza comemorărilor sfinților. Clasificarea sărbătorilor dedicate sfinților: Născătoarea de Dumnezeu, Sfinții Vechiului și ale Noului Testament, Martirii și Mărturisitorii, Doctorii bisericii. Sărbătoarea bizantină a Tuturor Sfinților. Venerarea liturgică a sfinților. <u>Discuții:</u> Tema: Viața și învățătura lui Hristos trăită în diferitele ipostaze ale existenței umane de către „ucenicii Domnului”		
Bibliografie obligatorie: Conciliul Ecumenic Vatican II, <i>Decretul despre liturgie «Sacrosantum concilium»</i> (1964). [S.C.] Congregația pentru Bisericile Răsăritene, <i>Instrucțiune pentru aplicarea normelor liturgice ale Codului Canoanelor Bisericilor Răsăritene</i> , Libreria Editrice Vaticana, Città del Vaticano, s.a. <i>Euhologhion</i> , Tipografia Seminarului Arhidiecezan, Blaj, 1940; <i>Liturghier</i> , Roma – Blaj, 1996; Braniște E., <i>Liturgica Generală</i> , Ed. IBMBOR, București, 1993; Braniște E., <i>Liturgică Specială</i> , Nemira, București, 2002; Bibliografie opțională: BOTIZA, Ioan Vasile, <i>Elemente de liturgică creștină orientală</i> , Ed. Medicală Universitară „Iuliu Hațieganu”, Cluj-Napoca, 2005. Scrima A., <i>Biserica liturgică</i> , Humanitas, București, 2005; Simonopetrinul M., <i>Triodul explicat</i> , Deisis, Sibiu, 2003; Stăniloae D., <i>Spiritualitate și comuniune în Liturghia Ortodoxă</i> , Ed. IBMBOR, București, 2004; Vintilescu P., <i>Istoria Liturghiei în primele trei veacuri</i> , Nemira, București, 2001;		

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

- Participanții la această disciplină vor putea dobândi cunoștințe necesare pentru angajarea în unitățile și structurile bisericești

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	Cunoașterea informațiilor prezentate la curs aplicate pe un referat prezentat în timpul semestrului	oral	100 %
10.5 Seminar/laborator			
10.6 Standard minim de performanță			
<ul style="list-style-type: none"> • Studentul trebuie să obțină minim nota 5 la examen 			

Data completării
de seminar

.....

Semnătura titularului de curs

.....

Semnătura titularului

.....

Data avizării în departament

.....

Semnătura directorului de departament

.....